

'Te Werve' heeft eigen herbariumpje

Het landgoed 'Huys Te Werve' aan de Van Vredenburgweg in Rijswijk is het park van de 'Koninklijke/Shell' Sport- en Ontspanningsvereniging. Het is een heel oud landgoed en dateert uit de 13e eeuw. Geologisch gezien is het terrein zeer interessant, omdat een groot gedeelte van de bodem bestaat uit zand van een oude strandwal (± 3800 v. Chr.). Door een getijdegeul, de Gantel (± 500 v. Chr.) is ook klei afgezet. Daarnaast is er een gedeelte dat uit veengrond bestaat. Het oorspronkelijke deel van het terrein is voornamelijk begroeid met oude beuken, maar ook grote eiken zijn op veel plaatsen aanwezig. Op enkele delen van het terrein zijn bijzondere beplantingen aangebracht. In het oostelijke deel van het landgoed ligt een meertje van zo'n twee hectare met mooie oeverbegroeiingen.

Binnen de groep van (gepensioneerde) werknemers van Shell, die op 'Te Werve' sporten en recreëren, is een clubje gevormd dat zich bezighoudt met archeologisch onderzoek, vogels en planten inventariseert en sinds een aantal jaren ook enthousiast naar paddestoelen speurt. Een voortrekkersrol hierbij vervult de heer Kees Kort, die als tuinman in 1943 op het landgoed kwam te werken en sinds zijn pensionering in 1987 nog vrijwel dagelijks in het terrein te vinden is. Hij heeft een grote inbreng gehad in de inrichting van die delen van het terrein, waar bijzondere beplantingen zijn aangebracht en kent iedere boom en plant. Het landgoed is een rijk en gevarieerd paddestoelengebied. Dit heeft de laatste jaren enkele leden van onze vereniging naar 'Te Werve' gelokt. Eerst was dit Mevr. de Held-Jager, die op verzoek van Kees Kort af en toe eens mee liep. Deze wist Kees Uljé over te halen om ook eens mee te gaan. Zelf kwam ik al langer op het landgoed in het kader van het geven van rondleidingen voor de o.a. Natuur- en Cultuurhistorische Vereniging, het IVN en de KNNV. Vorig jaar ben ik daar de paddestoelen bij gaan betrekken en deze nemen nu een groot deel van mijn tijd in beslag. Sinds het afgelopen seizoen mogen we ook Kick Fontein en Frans Ligtenberg tot de regelmatige bezoekers van het landgoed rekenen. Waar voorheen voornamelijk werd gelet op Agaricales en Aphyllophorales komen nu ook de korstzwammen, asco- en myxomyceten in beeld. Tot op heden zijn ruim 400 soorten hogere fungi gevonden.

De paddestoelen stellen ons steeds weer voor verrassingen. Niet alleen bijzondere of zelfs nieuwe soorten stellen zich aan ons voor, maar ook de omstandigheden kunnen zeer verrassend zijn.

Zo vonden we op 'Te Werve' op 18 december vorig jaar *Conocybe intrusa*, de Reuzenbreeksteel, naar zeggen een Amerikaanse, warmteminnende soort (Lammers, 1995), tijdens een periode van koud weer.

In een oud, droog kippenhok met houtsnippers zagen in oktober jl. 2 knolparasolzwammen (*Macrolepiota rachodes*) het levenslicht. Wie schetst onze verbazing dat nu, na 5 maanden, deze zwammen er nog steeds staan, ongedeerd maar bezig te verdrogen. Zo'n natuurlijk herbarium is uniek. Wij zijn benieuwd hoe lang de zwammen dit volhouden. We houden ze in de gaten. In het najaar (18 oktober) is een excursie op het

landgoed gepland voor de leden van de NMV. Het wonder kunt u dan wellicht (nog) zelf aanschouwen. Zo niet, dan verwachten we in ieder geval de Gesluierte dame (*Phallus duplicatus*), die het afgelopen seizoen voor het eerst hier is waargenomen. Te verwachten is ook *Leucoagaricus georginae*, de Glinsterende champignonparasol, die niet glinstert en ook niet op een champignon lijkt, maar een kleine, tere parasolzwam is, die bij aanraking bloedrood verkleurt. De soort is zeldzaam en potentieel bedreigd (4) vanwege die zeldzaamheid. Op 'Te Werve', waar de soort in groepjes van enkele tot een tiental exemplaren door het hele beukenbos voorkomt, is deze niet echt zeldzaam.

Literatuur

Lammers, H. 1995. Bijzondere waarnemingen. Warme zomer brengt subtropische *Conocybe*. *Coolia* 38(3): 135.

Thea Veelenturf-v.d. Velde, Zoetermeer

Caloscypha fulgens (Lentebekerzwam): tweede vondst voor Nederland

In een particuliere tuin in Oosterbeek werden in februari kleine bekerzwammetjes aangetroffen, helder geel van binnen, groengrijs van buiten. Op de bijeenkomst van onze werkgroep herkende Marjo Dam deze soort van haar verblijf in Zwitserland, als de Lentebekerzwam, *Caloscypha fulgens*. Een mooie foto staat in Breitenbach & Kränzlin (1984: 108-109). Nico Dam bevestigde de determinatie aan de hand van microscopisch onderzoek. In het 'Overzicht' (Arnolds & al., 1995) wordt vermeld dat de zwam 1 x in Nederland is gevonden (Buurse, 1985), en in datzelfde jaar een keer in Venlo. Eerstgenoemde vondst blijkt echter op een fout in het bestand te berusten.

Wat kan dit prachtige bekertje ertoe gebracht hebben zich hier te vestigen? De eigenaresse van de tuin poogt sedert een jaar of vijf een warm en kalkrijk heuveltje te creëren, waartoe grond van elders uit de tuin - een mengsel van klei, zand en leem, met daaronder kwel - tot een hoogte van ± 1 meter werd opgebracht. Deze werd vermengd met baksteengruis en schelpen. Verleden jaar februari en ook dit jaar is kalk gestrooid. 's Zomers is het heuveltje zeer droog.

Eind februari werden de eerste vruchtlichamen waargenomen: op 17 maart troffen we op diverse plaatsen zeker 30 exemplaren aan, een aantal, waarvan het hymenium inmiddels wat meer oranje gekleurd was, stuivend. Ook bij uitdroging verandert het heldere geel van het hymenium in wat doffer oranje.

Het vraagteken in het 'Overzicht' bij ectomycorrhiza-vormend lijkt op zijn plaats. Een artikel van Peter Billekens (1985) vermeldt de nabijheid van een Zomereik (*Quercus robur*). De dichtstbij zijnde boom bij onze bult, want méér is het niet, is een Ruwe berk (*Betula pendula*); enige relatie daarmee lijkt niet waarschijnlijk. Ook de overige ecologische gegevens uit het "Overzicht" kloppen niet met het hierboven aangeduide biotoop: de bekertjes staan op kale bodem. Bij beide Nederlandse vondsten is de bodem wel kalkhoudend.